

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.59.203-214>

УДК 72.025.4/5

Лещенко Нелля Арсентіївна,

доктор архітектури, доцент

кафедри інформаційних технологій в архітектурі

Київський національний університет будівництва і архітектури

Leshchenko.na@knuba.edu.ua ardisconn@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-3198-4554>

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ КОМПЛЕКСНОГО ПРОЦЕСУ РЕСТАВРАЦІЙНО-РЕКОНСТРУКТИВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ІСТОРИЧНИХ ЦЕНТРІВ МАЛИХ МІСТ

Анотація: в статті визначено поняття «реставраційно-реконструктивна трансформація» (РРТ). Виділено чотири взаємопов'язаних системних рівня комплексного процесу реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів малих міст. Сформульовано його загальні принципи, що є актуальними для всіх системних рівнів. Визначено принцип «кумулятивного розвитку» як головний при здійсненні реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів.

Ключові слова: реставраційно-реконструктивна трансформація (РРТ); кумулятивний розвиток.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми зумовлена, по-перше, розвитком євроінтеграційних процесів в Україні і можливістю застосувати нові, європейські принципи до питання розвитку історичних малих міст, які дозволять зробити їх більш комфортними для життя, сфокусують увагу на людині, екології та культурі і архітектурно-містобудівній спадщині як її частині, що має бути збереженою для майбутніх поколінь, а, по-друге, їх існуючим, в багатьох випадках занедбаним, станом і низькою якістю сучасної забудови їх історичних центрів. Пропонується нова концепція перспективного розвитку історичних малих міст – кумулятивний розвиток в системі «місце – людина – традиції» і нова методологія реставраційно-реконструктивних трансформацій їх історичних центрів, що взаємозв'язує реставраційні і реконструктивні змін в окремих будівлях, відкритих просторах і міському архітектурному середовищі в цілому для підвищення цінності, цілісності і переходу на новий якісний рівень та надає інструментарій для їх здійснення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз існуючого теоретичного і практичного реставраційного і реконструктивного досвіду дозволив визначити значний внесок у вирішення питань: а) охоронного зонування і охорони

історико-культурної спадщини в працях Є. Водзинського [1], М. Дьоміна [2], І. Могитича [3], О. Михайлишин [4], Ю. Нельговського [5], Г. Осиченко [6], А. Плешкановської [7], Т. Устенко [8], К. Черкасової [9]; б) фрагментарної і цілісної реставрації, ревалоризації і регенерації пам'яток архітектури і містобудування – М. Орленка [10], М. Бевза [11], М. Каплинської [12]; в) комплексної ревіталізації середмість історичних міст – О. Рибчинського [13]; г) реновації житлових і промислових територій в історичних містах – В. Кодіна [14], С. Сторожук [15], Я. Сеньковської [16], Ю. Соколовської [17], В. Товбича [18] тощо. Практичний досвід свідчить про те, що поряд з позитивними прикладами було зроблено багато некерованих, стихійних втручань, які призвели до значних порушень і втрати цілісності та ідентичності історично сформованого міського середовища. Відсутня системна теорія здійснення реставраційно-реконструктивних трансформацій в історичному міському середовищі, неоднорідному за цінністю і деструкцією, що є наразі характерним для історичних центрів малих міст.

Аналіз діючих в Україні нормативних документів, зокрема ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» [19] дозволив зробити висновок про відсутність детальних рекомендацій щодо: можливих реставраційно-реконструктивних втручань в існуючі будівлі, що не є пам'ятками; нових компенсаційних будівель; застосування до неоднорідного за цінністю і деструкцією історичного міського середовища не лише одного, а комплексу методів – поєднання різних в певних комбінаціях в залежності від його цінності і деструкції та вирішення питань проведення якісних змін на різних системних рівнях, і як саме.

Метою публікації є розглянути комплексний процес реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів малих міст, показати його складові та системні рівні. Розібрати сформульовані автором загальні принципи комплексного процесу реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів малих міст. Розкрити актуальність їх використання в залежності від ступеня цінності і цілісності існуючого історичного міського середовища. Показати їх умовну відповідність визначеним системним рівням та методам РРТ (зберігаючим, відновлюючим, оновлюючим і перетворюючим).

Основна частина. Реставраційно-реконструктивна трансформація (РРТ) – це комплексний процес взаємопов'язаних реставраційних і реконструктивних змін в окремих будівлях, відкритих просторах і міському архітектурному середовищі в цілому для підвищення цінності і цілісності та переходу на новий якісний рівень [20].

Комплексний процес РРТ історичного центру малого міста являє собою єдиний директний процес, який умовно можна розділити на п'ять складових:

екологічну, історико-культурну, інфраструктурну, соціальну та економічну. Для кожної складової проведення якісних змін, стосуються як окремих будівель і відкритих просторів, так і всього історичного центру і малого міста в цілому. Отже, питання мають бути вирішені на різних системних рівнях. Можна виділити чотири взаємопов'язані системні рівні: містобудівний, об'ємний, функціональний і соціально-економічний.

На містобудівному рівні вирішуються питання реставраційно-реконструктивних трансформацій в розпланувальній і об'ємно-просторовій структурі історичного центру в цілому. На об'ємному рівні – в розпланувальній, архітектурно-образній, конструктивній та інженерній структурі окремих будівель, що його формують. На функціональному рівні, як невід'ємному від об'ємного і містобудівного – питання активізації історичного центру через його функціональне наповнення, знаходження актуальних функцій для існуючих і нових його будівель і відкритих просторів. На соціально-економічному, як сумарному результуючому для всіх реставраційно-реконструктивних трансформацій на попередніх трьох – підвищення соціальної і економічної активності історичного центру через створення якісних умов для проживання, праці і проведення вільного часу для різних людей, їх активної участі в міському житті через користування, виробництво (обслуговування), управління та інвестування [20].

Незалежно від масштабу завдань РРТ, їх слід одночасно вирішувати на всіх системних рівнях, як взаємопов'язаних. Навіть, якщо йдеться лише про одну будівлю, аналіз і прорахунки слід зробити для всього історичного центру. І особливо це стосується малих міст. Це пов'язано з їх специфікою, коли весь історичний центр складається із забудови двох-трьох площ і вулиць, що їх поєднують. Його архітектурне середовище – це єдина цілісна система, елементи якої (будівлі, відкритий простір, їх природне і штучне наповнення) об'єднані різними зв'язками (розпланувальними, об'ємно-просторовими, стильовими, функціональними, соціальними, економічними) в єдине ціле. Введення якогось нового елемента, або зміна в одному з вже існуючих обов'язково тягне за собою зміну всієї системи. Невеликі відстані, концентрація функцій на одній невеликій за розмірами території, традиційна поліфункціональність – чим яскравіше це виражено, тим сильніше будуть відчуватися різні реставраційно-реконструктивні трансформації.

Слід зупинитися на сформульованих загальних принципах комплексного процесу реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів малих міст, які рекомендуються для здійснення якісних змін в історичних центрах на всіх визначених чотирьох системних рівнях (містобудівному, об'ємному, функціональному і соціально-економічному).

Ці принципи є універсальними для будь-якого за цінністю і деструкцією історичного середовища при здійсненні РРТ із застосуванням як зберігаючих і відновлюючих, так і оновлюючих та перетворюючих методів, для підвищення його якості і переходу в мультикомфортне.

1. Принцип «кумулятивного розвитку» – накопичення позитивних властивостей, що разом сприяють якісній зміні. Це збереження і підвищення цінності накопичених містом історико-архітектурних надбань через продовження тих традицій, що формувалися протягом всього періоду його існування, і їх доповнення новими для сумісного впливу на його якісний розвиток і підсилення його неповторності. Тобто поєднання в розплануванні, забудові і функції одночасно спадкоємності і відображення моменту розвитку.

Проявляється у сумісному впливі зберігаючих, відновлюючих, оновлюючих і перетворюючих методів (як способів збереження і розвитку «традицій» через їх доповнення «новаціями») на підвищення якості накопичених позитивних властивостей існуючого історичного середовища для його трансформації в мультикомфортне для проживання, праці і проведення вільного часу людини в ньому. Це головний принцип здійснення РРТ історичних центрів, який передбачає водночас збереження чільного значення історичного розпланування і забудови та введення необхідних нових сучасних елементів, що підвищать їх якість, забезпечать «оживлення» і континуальність.

За наявності деструкції історичне розпланування та об'ємно-просторова композиція мають бути повністю відновленими з відтворенням (за історичними кресленнями) втрачених елементів чи зведенням необхідних нових, компенсаційних. Нові будівлі при цьому повинні бути гармонійним продовженням історичної забудови, підпорядковані історичній розпланувальній і об'ємно-просторовій композиції, парцеляції і морфології.

В історичному середовищі, як правило, є збереженими будівлі різних стилів, при чому, як домінуючі і акцентні, так і рядові, що складають їх фон. В ідеалі, існуючі історичні доміанти, мають знаходитися в оточенні, що формувалося на протязі багатьох століть. В певний час, за необхідності, в існуючий міський архітектурно-містобудівний контекст вписувались нові будівлі. Вони були новими для свого часу за формою, але підпорядковувались існуючим, на той час історичним. Зараз вони всі, як правило, є пам'ятками архітектури різного періоду. Не зважаючи на те, що були збудованими с інтервалом в століття, складають єдиний різночасовий ансамбль історичного центру міста. Отже, і сучасні нові будівлі, що будуть вписуватися в таке історичне середовище, мають означити його темпоральний розвиток і стати продовженням існуючої забудови. Вони мають отримати нові форми, але узгоджені з існуючими історичними, щоб забезпечити темпоральну

безперервність архітектури. Вони ні в якому разі не мають бути копіями вже існуючих будівель. Копія – це застиглість, а безперервність – це динаміка, продовження, розвиток.

Принцип актуальний при проведенні РРТ ділянок всіх ступенів цінності і деструкції з відповідним використанням зберігаючих, відновлюючих, оновлюючих і перетворюючих методів [20].

2. Принцип «контекстуального доповнення» – введення нових елементів для підсилення, коригування чи зміни в історичному центрі відповідно сформованому контексту. Нові елементи (їх місце і форма) диктуються історичним оточенням і гармонійно його доповнюють, підвищуючи визначальні характеристики неповторності «місця» і його активність. Принцип спрямований на забезпечення сталої континуальності забудови і відкритих просторів історичного центру. Застосовується в разі необхідності:

- доповнення його забудови одиничними новими будівлями;
- заповнення існуючої «порожньої» (незабудованої, зруйнованої) або повернення до життя деградуючої території;
- нового будівництва на місці знесених дисгармонійних будівель і споруд чи розчищеної в ході санації території.

Нові будівлі, що вписуються в історично сформоване середовище отримують нові форми, але підпорядковані історичним. При цьому слід враховувати їх розташування та значення в існуючій загальній об'ємно-просторовій міській композиції (нова домінанта, акцент, рядова будівля).

Принцип застосовується при здійсненні реставраційно-реконструктивних втручань в історичне середовище (для ділянок I–III ступенів цінності, II–IV ступенів деструкції, що мають увійти до охоронних зон (комплексної охоронної зони) та зони регулювання забудови), яке потребує: регенерації, ревалоризації, оновлення, ревіталізації, перетворення, а також реновації. Особливо є актуальним при коригуючому і активному новому будівництві на ділянках II–III ступенів цінності, III–IV ступенів деструкції для забезпечення цілісності «старої» і нової забудови історичного центру [20].

3. Принцип «атрактивного просторового розкриття» – виділення місць атракції, привернення уваги і активізація дій людей в них для найвигіднішого показу і отримання позитивних вражень від історичного центру і міста в цілому. Сприяє підвищенню його атрактивності (візуальної привабливості, фізичної і функціональної наповненості, зручності сприйняття інформації, перебування і пересування). Базується на необхідності збереження і підсилення неповторності кожного історичного малого міста (з урахуванням факторів, що вплинули на його формування, розвиток і створили ресурси для його перспективи) при будь-яких РРТ в ньому. А також на створенні нових

атракторів в разі існуючого інерційного і негативного стану історико-культурного і архітектурного ресурсу при його коригуванні і зміні для підвищення атрактивності.

Принцип є необхідним для збереження автентичності міста і «духу місця». Передбачає наголос на його особливих якостях (родзинках), що визначають його неповторний образ, і забезпеченні (підтриманні) різноманітності його забудови. Кожне мале історичне місто має ідентифікуватись з певними подіями, культурою, місцевістю, людьми, що вплинули на його архітектуру, і зробили її особливою. Цю особливість треба визначити, пропагувати і підкреслювати в нових будівлях для підвищення його атрактивності. Ні в якому разі мова не може йти про типову забудову, що робить всі міста однаковими. Також слід уникати копіювання, як історичного, так і сучасного, бо з ним не можливо досягнути різноманітності.

Принцип актуальний при здійсненні РРТ ділянок I–IV ступенів цінності і деструкції з відповідним використанням зберігаючих, відновлюючих, оновлюючих і перетворюючих методів [20].

4. Принцип «мультикомфортності» – забезпечення якісного різнотривалого перебування різних людей в історичному центрі. Для розкриття цього принципу слід ввести поняття «дружнє місце». Це місце в місті, невелике за розмірами (можливість все охопити поглядом), естетично привабливе, зручно облаштоване, функціонально наповнене (функції мають доповнювати одна одну), затишне, з камерною атмосферою, яке привертає схожих за вподобаннями людей і забезпечує емоційний комфорт від перебування. В ньому приємно, комфортно і цікаво знаходитися, приходити туди, щоб провести свій вільний час. Саме в таких місцях хочуть бути люди. Їх асоціативна пам'ять фіксує ці місця як мультикомфортні (комфортні для різних відчуттів), і вони прагнуть повертатися туди знов і знов. А даний принцип передбачає наповнення історичного міста саме такими місцями. Він є актуальним для всіх ступенів РРТ в його історичному центрі.

Висновки. Таким чином, основоположними для любого реставраційно-реконструктивного втручання і нового будівництва в історичному центрі малого міста на всіх визначених системних рівнях мають бути наступні загальні принципи: «кумулятивного розвитку», «контекстуального доповнення», «атрактивного просторового розкриття» і «мультикомфортності». В цьому випадку історичне мале місто «збереже свою автентичність, історично сформовані особливості і отримає новий розвиток, що є необхідним для нього на даному часовому етапі, і тим самим забезпечить свою сталу континуальність» [21], стане якісним для проживання, цікавим для відвідання та інвестування.

Не зважаючи на те, що всі сформульовані загальні принципи є універсальними для проведення реставраційно-реконструктивних трансформацій в історичних центрах з використанням різних методів, можна виділити пріоритетність їх застосування, тобто умовно визначити відповідність загальних принципів і методів РРТ. Отже, принципи «кумулятивного розвитку», «атрактивного просторового розкриття» та «мультикомфортності» – всі зберігаючі, відновлюючі, оновлюючі і перетворюючі методи РРТ містобудівного рівня і відповідні їм об'ємного і функціонального рівнів в залежності від ступенів цінності і деструкції історичного середовища. Принцип «контекстуального доповнення» – відновлюючі, оновлюючі і перетворюючі методи РРТ містобудівного рівня (регенерація, ревалоризація, оновлення, ревіталізація, перетворення, реновація) з відповідними їм методами об'ємного і функціонального рівнів.

Список джерел

1. Водзинський Є. Принципи та методи охорони видового розкриття пам'яток архітектури в краєвиді історичних міст (1970-ті – 1990-ті рр.): автореф. дис. ... к. арх. Київ, 2011. 20 с.
2. Дьомін М. Актуальні проблеми пам'ятоохоронної діяльності в Україні. Мистецькі обрії. Київ, 2005. Вип. 7. С. 263-268.
3. Могитич І. Проблеми збереження традиційної архітектурної спадщини. Вісник інституту Укрзахідпроектреставрація. Львів, 1996. Вип. 4. С. 17–18.
4. Михайлишин О.Л. Розвиток архітектури міжвоєнної Волині в умовах соціокультурних трансформацій ХХ століття: автореф. дис. ... д. арх. Львів, 2014. 34 с.
5. Водзинский Е. Е., Нельговский Ю. А., Трегубова Т.А. Методические рекомендации по исследованию историко-архитектурного наследия в городах Украинской ССР. Київ, 1982. 120 с.
6. Осиченко Г. О. Реконструкція історичного середовища міста. Містобудування та територіальне планування. Київ, 2009. Вип.35. С. 343-354.
7. Плешкановська А. М., Планування реконструктивної діяльності як умова розвитку міста. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. Київ, 2015. Вип.38. С. 314-320.
8. Устенко Т. В., Водзинский Е.Е. Охрана историко-архитектурного наследия в городах Украины. Градостроительные вопросы сохранения и использования памятников архитектуры. Москва, 1980. С. 94-100.
9. Орленко М. І. Проблеми та методи реставрації пам'яток архітектури України (ХІ – поч. ХХ ст.): автореф. дис. ... д. арх. Київ, 2018. 44 с.

10. Бевз М. В. Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст: автореф. дис. ... д. арх. Харків, 2004. 32 с.

11. Черкасова Е. Т., Лопатько В. М., Ломбардини Н. Реновация и ревалоризация объектов архитектуры: учебное пособие. Харьков, 2015. 120 с.

12. Каплинська М. В. Архітектурно-містобудівні принципи регенерації ринкових площ історичних міст Західного регіону України.: автореф. дис. ... к. арх. Львів, 2014. 24 с.

13. Рибчинський О.В. Формування і ревіталізація середмість історичних міст України: автореф. дис. ... д. арх. Львів, 2017. 34 с.

14. Кодін В.О. Основи реконструкції історичних міст. Навчальний посібник. Харків: ХНАМГ, 2009. 172 с.

15. Сторожук С. С. Принципи рекреаційного використання депресивних господарських територій приморських міст (на прикладі міста Одеси): автореф. дис. ... к. арх.: 18.00.04. Київ, 2018. 24 с.

16. Сеньковська Я. Т. Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова): дис. ... к. арх. Львів, 2017. 276 с.

17. Соколовська Ю. С. Принципи реновації архітектурного середовища в районах масової забудови міст України: автореф. дис. ... к. арх. Київ, 2017. 20 с.

18. Leshchenko N., Tovbych V. Modern approaches to the revitalization of historical ex-industrial architecture. *Wiadomosci Konserwatorskie. Journal of Heritage Conservation*. Warszawa, 2019. № 60. P. 51 –58.

19. ДБН Б.2.2-12:2019: Планування та забудова територій. Київ, 2019. 177с.

20. Лещенко Н. А. Методологічні основи реставраційно-реконструктивних трансформацій історичних центрів малих міст: дис. ... д. арх. Київ, 2020. 447 с.

21. Leshchenko N. New construction and reconstruction of the historic architectural environment in a view of zones of protection the monuments of architecture and town planning. *Motrol. Lublin – Rzeszow*, 2016. Vol. 18, No 10. P. 33 – 43.

References

1. Vodzynskyi YE. (2011). Principles and methods of protection of species disclosure of architectural monuments in the landscape of historic cities (1970s - 1990s). [Pryntsypy ta metody okhorony vydovoho rozkryttya pam'yatok arkhitektury v krayevydi istorychnykh mist (1970-ti – 1990-ti rr.)]: avtoref. dys. ... k. arkh. Kyuiv, 20. (in Ukrainian)

2. D'omin M. (2005). Current problems of monument protection in Ukraine. [Aktual'ni problemy pam'yatkookhoronnoyi diyal'nosti v Ukrayini]. *Mystets'ki obriyi*, 7, 263-268. (in Ukrainian)
3. Mohytych I. (1996). Problems of preservation of traditional architectural heritage. [Problemy zberezhennya tradytsiynoyi arkhitekturnoyi spadshchyny]. *Visnyk instytutu Ukrzakhidproektrestavratsiya*, 4, 17–18. (in Ukrainian)
4. Mykhaylyshyn O. L. (2014). Development of architecture of interwar Volhynia in the conditions of sociocultural transformations of the XX century. [Rozvytok arkhitektury mizhvoyennoyi Volyni v umovakh sotsiokul'turnykh transformatsiy XX stolittya]: avtoref. dys. ... d. arkh. L'viv, 34. (in Ukrainian)
5. Vodzinskiy Ye. Ye., Nel'govskiy YU. A., Tregubova T.A. (1982). Methodical recommendations for the study of the historical and architectural heritage in the cities of the Ukrainian SSR. [Metodicheskiye rekomendatsii po issledovaniyu istoriko-arkhitekturnogo naslediya v gorodakh Ukrainskoy SSR], Kiïv, 120. (in Russian)
6. Osychenko H. O. (2009). Reconstruction of the historical environment of the city. [Rekonstruktsiya istorychnoho seredovyscha mista]. *Mistobuduvannya ta terytorial'ne planuvannya*, 35, 343-354. (in Ukrainian)
7. Pleshkanovs'ka A. M. (2015). Reconstruction planning as a condition for city development. [Planuvannya rekonstruktyvnoyi diyal'nosti yak umova rozvytku mista]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya*, 38, 314-320. (in Ukrainian)
8. Ustenko T. V., Vodzinskiy Ye.Ye. (1980). Protection of historical and architectural heritage in the cities of Ukraine. [Okhrana istoriko-arkhitekturnogo naslediya v gorodakh Ukrainy]. *Gradostroitel'nyye voprosy sokhraneniya i ispol'zovaniya pamyatnikov arkhitektury*, 94-100. (in Russian)
9. Bevz M. V. (2004). Methodological bases of preservation and regeneration of protected architectural complexes of historical cities. [Metodolohichni osnovy zberezhennya ta reheneratsiyi zapovidnykh arkhitekturnykh kompleksiv istorychnykh mist]: avtoref. dys. ... d. arkh. Kharkiv, 32. (in Ukrainian)
10. Orlenko M. I. (2018). Problems and methods of restoration of architectural monuments of Ukraine (XI - early XX century). [Problemy ta metody restavratsiyi pam'yatok arkhitektury Ukrayiny (XI – poch. XX st.)]: avtoref. dys. ... d. arkh. Kyiv, 44. (in Ukrainian)
11. Cherkasova Ye. T., Lopat'ko V.M., Lombardini N. (2015). Renovation and revalorization of architectural objects. [Renovatsiya i revalorizatsiya ob'yektiv arkhitektury]: uchebnoye posobiye, Khar'kov, 120. (in Russian)
12. Kaplyns'ka M. V. (2014). Architectural and town-planning principles of regeneration of market squares of historical cities of the Western region of Ukraine.

[Arkhitekturno-mistobudivni pryntsypy reheneratsiyi rynkovykh ploshch istorychnykh mist Zakhidnoho rehionu Ukrayiny]: avtoref. dys. ... k. arkh. L'viv, 24.

13. Rybchyns'kyu O.V. (2017). The formation and revitalization of the downtown historic towns of Ukraine. [Formuvannya i revitalizatsiya seredmist' istorychnykh mist Ukrayiny]: avtoref. dys. ... d. arkh. L'viv, 34. (in Ukrainian)

14. Kodin V.O. (2009). Fundamentals of reconstruction of historic cities. [Osnovy rekonstruktsiyi istorychnykh mist]. Navchal'nyy posibnyk, Kharkiv, 172. (in Ukrainian)

15. Storozhuk S.S. (2018). Principles of recreational use of depressed economic territories of coastal cities (on the example of the city of Odessa). [Pryntsypy rekreatsinyho vykorystannya depresyvnnykh hospodars'kykh terytoriy prymors'kykh mist (na prykladi mista Odesy)]: avtoref. dys. ... k. arkh. Kyiv, 24. (in Ukrainian)

16. Sen'kovs'ka YA. T. (2018). Functional-planning restructuring of territories of industrial objects of the city (on the example of Lviv). [Funktsional'no-planuval'na restrukturyzatsiya terytoriy promyslovykh ob'yektiv mista (na prykladi m. L'vova)]: dys. ... k. arkh. L'viv, 276. (in Ukrainian)

17. Sokolovs'ka YU. S. (2017). Principles of renovation of the architectural environment in the areas of mass construction of cities of Ukraine. [Pryntsypy renovatsiyi arkhitekturnoho seredovyscha v rayonakh masovoyi zabudovy mist Ukrayiny]: avtoref. dys. ... k. arkh. Kyiv, 20. (in Ukrainian)

18. Leshchenko N., Tovbych V. (2019). Modern approaches to the revitalization of historical ex-industrial architecture. Wiadomosci Konserwatorskie. Journal of Heritage Conservation, 60, 51 –58. (in English)

19. DBN B.2.2-12:2019 (2019). Planning and development of territories. [Planuvannya ta zabudova terytoriy]. Kyiv, 177. (in Ukrainian)

20. Leshchenko N. A. (2020). Methodological foundations of the restoration-reconstructive transformations of the historical centers of small towns. [Metodolohichni osnovy restavratsiyno-rekonstruktyvnykh transformatsiy istorychnykh tsentriv malykh mist]: dys. ... d. arkh. Kyiv, 447. (in Ukrainian)

21. Leshchenko N. (2019). New construction and reconstruction of the historic architectural environment in a view of zones of protection the monuments of architecture and town planning. Motrol, 18 (10), 33 – 43. (in English)

Аннотация

Лещенко Нелля Арсентьевна, доктор архитектуры, доцент кафедры информационных технологий в архитектуре, Киевский национальный университет строительства и архитектуры.

Общие принципы комплексного процесса реставрационно-реконструктивных трансформаций исторических центров малых городов.

В статье определено понятие «реставрационно-реконструктивная трансформация» (РРТ). Выделены четыре взаимосвязанных системных уровня комплексного процесса реставрационно-реконструктивных трансформаций исторических центров малых городов, а именно: градостроительный, объемный, функциональный и социально-экономический. Сформулированы общие принципы комплексного процесса РРТ исторических центров малых городов. Это принципы: «кумулятивного развития» (накопление положительных свойств, которые вместе способствуют его качественному изменению, сочетание «традиций» и «новаций»); «контекстуального дополнения» (введение необходимых новых зданий и пространств согласно сформированному контексту); «аттрактивного пространственного раскрытия» (повышение аттрактивности исторического центра) и «мультикомфортности» (обеспечение качественного разного по продолжительности пребывания разных людей в историческом центре). Принципы рекомендуются для осуществления качественных изменений в исторических центрах на всех определенных четырех системных уровнях. Они являются универсальными для исторической среды, любой степени ценности и деструкции, при осуществлении реставрационно-реконструктивных трансформаций с применением как береговых и восстанавливающих, так и обновляющих и преобразующих методов, для повышения ее качества и перехода в мультикомфортную. Выделено принцип «кумулятивного развития» как главный при осуществлении реставрационно-реконструктивных трансформаций исторических центров городов. Определено условное соответствие общих принципов и методов РРТ. Для принципов «кумулятивного развития», «аттрактивного пространственного раскрытия» и «мультикомфортности» – все береговые, восстанавливающие, обновляющие и преобразующие методы РРТ градостроительного уровня и соответствующие им объемного и функционального уровней в зависимости от степени ценности и деструкции исторической среды. Для принципа «контекстуального дополнения» – восстанавливающие, обновляющие и преобразующие методы РРТ градостроительного уровня (регенерация, ревалоризация, обновление, ревитализация, преобразование, реновация) с соответствующими им методами объемного и функционального уровней.

Ключевые слова: реставрационно-реконструктивная трансформация (РРТ); кумулятивное развитие.

Annotation

Nellia Leshchenko, Doctor of Architecture, Associate Professor of the Department of Information Technologies in Architecture, Kiev National University of Construction and Architecture.

The General Principles of the Complex Process of the Restoration-Reconstructive Transformations of the Historical Centers of Small Towns.

The article gives the definition of «restoration-reconstructive transformation» (RRT). Four interconnected systemic levels of the complex process of restoration-reconstructive transformations of the historical centers of small towns have been identified, namely: urban, volumetric, functional and socio-economic. The general principles of the complex process of RRT of the historical centers of small towns are formulated. These are the principles of: «cumulative development» (the accumulation of positive properties that together contribute to its qualitative change, a combination of «traditions» and «innovations»); «contextual addition» (introduction of the necessary new buildings and spaces according to the formed context); «attractive spatial disclosure» (increasing the attractiveness of the historical center) and «multi-comfort» (providing a qualitatively different duration of stay of different people in the historical center). The principles are recommended for the implementation of qualitative changes in historic centers at all defined four systemic levels. They are universal for the historical environment, of any degree of value and destruction, when carrying out the restoration-reconstructive transformations using preserving and restoring, as well as renewing and transforming methods, to improve its quality and transition to a multi-comfortable one. The principle of «cumulative development» is highlighted as the main one in the implementation of the restoration-reconstructive transformations of the historical city centers. The conditional correspondence of the general principles and methods of RRT was determined. For the principles of «cumulative development», «attractive spatial disclosure» and «multi-comfort» – all preserving, restoring, renewing and transforming RRT methods of urban level and the corresponding ones from the volumetric and functional levels, depending on the degree of value and destruction of the historical environment. For the principle of «contextual addition» – restoring, renewing and transforming RRT methods of urban level (regeneration, revalorization, renewal, revitalization, transformation, renovation) with the corresponding methods of volumetric and functional levels.

Keywords: restoration-reconstructive transformation (RRT); cumulative development.